

A SOK TANULÁS ELNYŰVI A TESTET?*

Teológia a Prédikátor stílusában

Préd 8, 14 – 9, 12

I.

A Biblia tele van kertelés nélküli, szókimondó leírással. Például tudomásom szerint nincs az emberiség történetében még egy fejezet, amelyben egy nép nagy királyai olyan pallérozatlan beállításban mutatkoznának, mint az Ószövetségben. Saul minden nagysága mellett gyermekded tehetetlenséggel ásta alá tekintélyét féltékenységének vad kitöréseivel. Dávid király imádat tárgya volt, de időnként hamis vágyak ragadták el, gyilkos terveket szőtt, és önző versengése erőszakba taszította. És aztán panaszkodott, amikor tetteinek sanyarú gyümölcsseit kellett megemésztene, az ellene összeesküvőkkel megmérkőznie és saját családjának szétesését végigszenvednie. Salamon bölcs volt, így mondják, de oly arrogáns, hogy adó- és kényszermunka-politikája az Izraelben már nemzedékekkel korábban erjedő észak és dél közötti ellenségesség uralkodása idején szakadáshoz vezetett. És ez így folytatódik észak és dél királyainak élettörténeteiben; a baj litániáját alig szakítja meg kedvező fordulat. Minél imádottabb volt egy király, az Ószövetség írói annál több figyelmet szenteltek neki, és annál leplezetlenebbül tárták fel viselt dolgait.

Ugyanez a prófétákra is érvényes. Elizeus megörökölte a nagy Illés mentét, de a Biblia nem restellte elmondani Elizeusról, hogyan átkozott meg huszonnégy öt gúnyoló gyermeket, és juttatta őket medve karmaira. Jónás nyűgösen megszökött az első isteni küldetés elől, és még panaszkodott, hogy a „bálna-késleltette” missziója olyan váratlan sikert hozott, hogy Asszíria fővárosa, Ninive népe megtért. Hóseás kétes hírű nőt feleségül véve és a gyermekeinek adott „jelnevek” által kívánta a furcsa családi életet mint szimbólumot használni, hogy nemzete figyelmét felkeltse a prófétai üzenet iránt.

A Biblia nem szűkölködik emberi gyengék és ostobaságok palástolatlan bemutatásában. Én különösen a Prédikátor könyvét szeretem, mert mindezt az egyenességet ő egy lépéssel még megtoldja. A Prédikátor minden emberi törekvést – legyen az jó vagy rossz – hiábavalóságnak bélyegez. A világ tele van igazságtalanságokkal: a jók nem nyerik el jutalmukat, a gonoszak pedig állandóan megússzák aljasságuk következményeit. Hiába igyekszünk megérteni a világ fura rendjét. És ami még rosszabb, hogy végül is mind meghalunk, bármilyen is legyen a jellemünk és cselekedeteink. A halál a nagy

---

* Fordította dr. Gellérd Judit.

kiegyenlítő hatalmasság, de az emberi vágyak és tettek nagy relativizáló hatalma is. Minden hiábavalóság.

II.

Ennél a pontnál már régen túl vagyunk az egyszerű moralizáláson: „Légy jó, és akkor elnyered tetteid jutalmát, ha gonosz vagy, a saját tetteid áldozata leszel.” Ehelyett az emberi törekvések – legelszántabb harcaink és legdicsőségesebb győzelmeink – haszontalanságának fájdalmas ítéletével találjuk szembe magunkat. De a Prédikátor tanáccsal is szolgál, hogy hogyan viseljük el ezt a helyzetet: éld az életet kötelességtudóan és apró örömeinkben gyönyörködve. Élvezz mindent, amit csak tudsz, mert hamarosan megöregszel úgy is, és már nem lesz erőd semmit se élvezni: nem látsz már tisztán, tested nem engedelmeskedik; és bár nem leszel képes a madárdalban sem gyönyörködni, mert alig hallod azt, de kora reggeli, végre rádköszöntő édes álmodból mégis egy idegesítő első madárfütty ébreszt fel nagy bosszúsággal. Figyelj csak a Prédikátor konklúziójára, amint az öregséggel járó frusztrációt és mindenek hiábavalóságát leírja!

Prédikátor könyve 12,1–8 verseit olvasva, biztosak lehetünk, hogy a Prédikátor könyvének írója elsőként jelentkezne hallókészülékért, szűrkehályogműtétre, szemüvegért, műcsípőért. Kíváncsi vagyok, mit szólna a Prédikátor az arcfiatalító plasztikai műtétéhez, a has-zsírtalanító operációhoz, vagy a kopaszság és más férfiúi hiányosságok modern gyógykezeléséhez. Ha a mértékletes élvezetek politikáját teszi az ember magáévá, miközben feltartóztatlanul menetel saját sírja felé, ezek a technológiai segélyeszközök végül is nem ártanak többet, mint bármi egyéb. Vagyis ezek az orvosi beavatkozások a Prédikátor szerint bár nem csökkentik az élet hiábavalóságát, sőt komikusnak és betegesnek tűnnek, amint az emberrel feledtetni próbálják az elkerülhetetlen végzetet és saját halandóságunkat, de legalább az öregedés frusztrációját valamelyest csökkentik. Ez a Prédikátornál jó pontnak számít, amire érdemes odafigyelni.

III.

Bár szeretem a Prédikátor mély őszinteségét és fellebbezhetetlen realizmusát, engem is zavarba hoz e bibliai könyv. Először is nehéz a gondolatmenetét követni a sokféle ellentmondáson keresztül. Például, amikor az ember meghal, teste elrothad a földben, és nincs többé, és mégis, a Prédikátor az isteni ítélet kilátásaira hivatkozva, mesterségesen keltett büntudattal gondosan távol tartja az ifjúságot attól, hogy túlságosan élvezze az életet! Sok elmélet született ennek az ellentmondásnak a megmagyarázására. És a Biblia tudósai igyekeznek kihámozni az eredeti szöveget a sokféle szerkesztői változtatások mögül. Engem nem zavar ez az ellenmondás – minden hiábavaló végül is, és semmi értelme, hogy akár ez az ellenmondás kérdését komolyabban vennék, mint bármi egyebet. Elég annyi, hogy hálások legyünk, hogy a Prédikátor egyáltalán bekerült a Bibliába.

Egy másik frusztrációm azonban kevésbé tudom lenyelni. Tudósok ugyan vitáznak a Biblia szerkesztésének rétegei fölött, de abban mindenki

megegyezik, hogy az epilógust más kéz írta, talán egy tanítvány. Ami nekem nem tetszik az az, hogy az epilógus valóságos áruulás a bölcs eredeti gondolatai ellen. Figyeljük csak meg a hozzátoldott befejezést: (Prédikátor 12,9–13.)

Soha nem találkoztam ennél félrevezetőbb összegezéssel, mint ami a szöveg két utolsó mondatában van. Ez nem azt összegezi, amit én olvasni véltem e könyvben! Az epilógus elveszi a kedvünket a megerőltető tanulástól, azzal érvelve, hogy az elnyúvi a testet: végül is minden hiábavaló és haszontalan, tehát miért erőltetné az ember az agyát kemény gondolkozással? Biztos vagyok benne, hogy vannak teológiai hallgatók, akik szívesen egyetértenek ezzel a figyelmeztetéssel, és különösen a félévi vizsgák után; de a Prédikátor nem így érti ezt. Éppen ellenkezőleg, azt mondja, hogy ő minden tudományt kipróbált, olyan elmélyedéssel, amilyenre csak képes volt, és ő tapasztalatból és biztosan tudja tehát azt, amit nem képes kihámozni, megtanulni. Amit a sok tanulmány eredményeként állít, az az élet hiábavalósága és fontoskodó haszontalansága.

Feltételezem, hogy a mester hálával tartozik minden egyes tanítványának, még akkor is, ha lelkesedésből eltorzították a tanításait, csakhogy szalonképessé tegyék: mesterük iránti pusztá szeretetből, de a mester bátorsága nélkül. Ha azonban én volnék a Prédikátor, mindent elkövetnék, hogy a tanítványaimat kicseréljem. Biblia-tudósok szorgalmasan próbálják menteni az epilógus hitelességét, azzal érvelve, hogy azt a Prédikátor bölcsességének egy korábbi változatához írták, még mielőtt az egyenes és lehangoló gondolatokat megírta volna. Ez magyarul talán: hogy volt képes az összegzés annyira célt téveszteni. Én mindenesetre nem hinném el ezt a védelmi taktikát egy félresikerült konklúzió védelmében. Véleményem szerint: itt egy természetes emberi reakcióról van szó az élet kemény igazságaival szemben. A kényelmetlen és fájdalmas dolgok elkerülése csak egy adalék az élet hiábavalóságának érveire. Tökéletesen ironikus, hogy midőn a Prédikátor a fájdalmas igazságokat lemezteleníti, ezeket egy gondos vigasztalás eltorzító csomagolásában látjuk viszont, amely ködösíteni és tompítani igyekszik a Prédikátor véleményének életét, és mindent „megjobbító” színben tüntet fel a végén. Ezen a buzgólkodó torzításon a Prédikátor biztosan nagyot mosolyogna. Engem is mosolyra derít, de most inkább megtámadom ezt a jóindulatot – legyen bár hiábavaló – és megvédem a Prédikátor bölcsességét az epilógus tartósított torzításával szemben. És egy történettel el is áruolom az erre készítő okom.

IV.

Idősebbik fiammal, a most kilenc éves Sam-mal történt: két évvel ezelőtt bejelentette a halállal kapcsolatos elméletét, amit ő „rothadás teóriának” nevezett. Gondosan figyelte, követte az élőlényeket pusztulásuk után, és arra a meggyőződésre jutott, hogy ugyanaz minden egyes teremtett lényre érvényes. Fiam ismerte a többi alternatív elméletet is, mint pl. anyja kedvenc elméletét, a „mennyország teóriát”. Sam tudott a reinkarnációról is, az „újból- és újból- és újból-születésről”. De ezeket nem találta elég meggyőzőeknek.

Legújabbán azzal állott elő, hogy az emberek azért találják ki a halál utáni életet és a feltámadást, hogy megkönnyebbüljenek, megszabaduljanak halál-félelmüktől. Amikor Sam először fejtette ki a halálról szóló felfogását, úgy tűnt, számára egyáltalán nem jelentett szorongást a halál, mint az abszolút elvégeztetés gondolata. Az utóbbi időben azonban mind jobban aggodalmaskodik, hogy hogyan is élvezze az élet lehetőségeit, hogy ossza be idejét, hogy minél jobban kihasználhassa azt. Nagyanyja nyomorúságos halála nagyon elszomorította őt, és arra készítette, hogy mindenkiről fényképet készítsen, magát is beleértve. A halál számára fontos téma lett, s ennek ellenére makacsul visszautasít minden könnyű vagy megkönnyítő megoldást, pedig ilyenekkel bővelkedik a környezete.

A vallás feltétlenül helyet kell biztosítson az élet és halál komor valóságával való szembenézés kísérletének. A Bibliában és a Prédikátor szívében bőven van hely Sam aggodalma számára, és azon törekvése, hogy őszinte legyen a világgal és önmagával szemben, megértésre talál. De vajon hasonló-e a helyzet a vasárnapi iskolával, a valláserkölcsi neveléssel? Hát a (minden) vasárnapi prédikációk hogyan viszonyulnak az élet keserves boldogságához, midőn bevalljuk, hogy végső soron képtelenek vagyunk értelmünkkel az élet-halál kérdését felfogni? Egy komoly teológizálás, például a Prédikátor stílusában, kísérlet arra, hogy e komor kérdéseknek helyet biztosítsunk; még ha a kísérletünk nem is vezet a válasz megtalálásához.

Komoly teológizálás – a Prédikátor hangnemében – valóban nagyon nehéz és egyáltalán nem népszerű. Például: mit prédikálna a Prédikátor a nemrég szerencsétlenül járt, tengerbe zuhant egyiptomi repülőgép tragédiájáról? Vagy mi volna a véleménye az Egyesült Államok iskoláiban elkövetett tömegmészárlásokról? Hova fordulna a bölcs válaszáért, magyarázatért? A zsoltáros panaszhoz az isteni beavatkozás hiányáról, amikor a fegyver rava-szát valaki meghúzza? Vagy jobb híján az Isten makacs elfordulásának vádját ismételné, miközben esztelen erőszakhullámai a mélységbe taszítják a széteső társadalmat, a kamaszháborúk és a teljes kiábrándulás katasztrófájának mélysége felé? Vajon megkísérelne egy kétségbeesett, kificamodott megjegyzést az elkésett isteni beavatkozásról és gondviselésről, midőn elítélően és vigasztalóan prédikálna a gyászban (fetrengő)? vergődő szülőknek, akiket halottaik testvérei és barátai ölelnek át? Vajon képes lenne egy ideális keresztény társadalmi rendszerrel csúfolkodni ilyen tragédiák árnyékában? És mit mondana a Prédikátor a bűn hajthatatlanságáról és a komplex társadalmak előre nem látott zűrzavaros megnyilvánulásáról? Talán a Prédikátor mentőcsónakokat dobna be, visszautasítván Isten immunizálási kísérletét az emberi szenvedés valóságával szemben, azzal mentve a helyzetet, hogy Isten együtt szenved a gyilkosságok áldozataival. És Jézus meggyilkolása kézenfekvő analógiaként szolgál azoknak, akik az utóbbi időben gyermekáldozatokkal érvelnek, mint amelyek az amerikai köztudatot felrázzák és felemelik. Vajon Isten elítélő haragját hívná-e segítségül a társadalomban elterjedt szívtelen túlfogyasztói gyakorlat és kulturális arrogancia ellen, mely

videó-játékokkal a fiatalokat kora gyermekkoruktól agy mosásban részesíti a gyilkolási hajlam és technikák iránt. Lehet talán, hogy a Prédikátor, a bölcs megfélekedne az isteni beavatkozás lehetőségéről és az Istent menteni akarástól (theodicy), és radikálisabb teológiai megoldások iránt kutatna. Vajon tagadná azt, hogy Isten olyan élő hatalom, akinek, midőn akarata érvényesül – szükségképpen meghagyja számunkra tetteink szabadságát és az irántuk való felelősséget? Vajon meghirdetné a deizmus evangéliumát, mely szerint Isten a természeti és erkölcsi rendet eleve megteremtette, és minket abba beleállított, mint egeret a labirintusba? Talán Istent úgy állítaná be, mint csupán egy meggyőző erőt, aki szabadon oly tehetetlen, hogy a legjobb esetben inspirációt ha remélhetünk tőle? Vagy talán a Prédikátor egyszerűen feladna mindent egy fél mosollyal és fél grimasszal, és leülne az árnyékba egy üdítő itallal madárdalt hallgatni, melyet süketülő fülével távolinak hall csupán?

V.

Lesújtó teológiai gondolatok sorozata az előbbi eszme-futtatás. Az az érzésem, hogy a ma gyülekezeteinek igen kevés százaléka kíván ilyen Prédikátor stílusban teológizálni. Mindenki vigasz után sóvárog, mindenki hasznos, hibajavító akar lenni, mindenki arra keres magyarázatot, hogy hogyan is fér bele Isten a gyászoló szülők, éhínségtől felpuffadt hasú gyermekek, egykor titokban eltemetett hullahegyek exhumált szörnyűségeinek csoportképbe. A megértésre törekvés, a hasznosság és praktikus magyarázatok és megoldások kényszerére persze szükség van. De kevesen, akik lelkileg felkészültek volna arra a felfedezésre, amit már a teológusok felfedeztek, akik a Prédikátor szellemében kutatják a „hogyan illik Isten ebbe a képbe” kérdést, vagyis hogy végső soron senki nem tudja hogyan illik Isten ebbe a képbe. Mindaz, amit tehetünk, imádságos önmegadással elnémulni, Dáviddal zsol-tárosan panaszkodni Istenhez, Jóbbal siratni Istentől elhagyott önmagunkat, és saját édeskésen agonizáló életutunkat tagolgatni az élet szenvedéseinek, örömeinek és véletleneinek örvényeiben. Isten hiánya (hiányzása) által van jelen, mint áldást osztó szeretet forrása, amint a termékenyítő mélységből kaotikus és alkotó erők törnek fel. A legtöbb ember nem óhajtja annak a mély gyanúnak végleges igazolását, hogy milyen csekély is a mi szerepünk az élet irányításában, milyen hangoskodva próbáljuk tudásunk csekélységét takargatni, és milyen hiábavaló az a küszködésünk, hogy saját létünk határait meghosszabbítsuk. Erre való ráébredésünknek nincs hatásosabb eszköze, mint a komoly teológia a Prédikátor stílusában. Ez vallásoktól, valláshagyományokból teljesen független. Ha elmélyülten, rendszeresen végiggondoljuk helyzetünket, és a lét alapvető természetét, beleértve az isteni természetet is – vagyis ha komolyan teológizálunk –, nagyjából mind ugyanarra a következtetésre jutunk, noha a megfogalmazás esetenként eltérő: amit tudunk, az nem túl sok, nem sok függ tőlünk; saját vigasztalódásunk céljából elméleteket gyártunk, és bámulatos találékonysággal vagyunk képesek tagadni. Nos, akkor mit és hogyan is prédikáljunk?

A legtöbb beszéd, noha kihívó gondolatokat tartalmaz, azonban leginkább vigasztaló hangú. A vigasztaló beszéddel, mely egyben kihívást tartalmaz, noha tompítottan is, az a probléma, hogy az emberek bevallatlanul, lelkiük mélyén nem igazán hisznek benne. Ennek az oka ugyanaz, mint ami a teológiát következetesen megújuló és csodába ejtő Isten-fogalom irányában tereli: amit a saját tapasztalatunk követel. Meglehet, hogy nem akarjuk az egész igazságot tudni, legalábbis gyakrabban nem. De a valóság belénk mar, és ilyenkor szemtől szembe találjuk magunkat a megszelídítetlen istenséggel, akivel nem tudunk mit kezdeni. Csak az igazság vigasztaló ereje képes Istennel való viszonyunkat egyenesbe hozni. A szenvedés leleplezi a vallást, annak hasznos fikcióit és vigasztaló figyelem elterelését, de ugyanakkor a vallás mélységeiben rejlő ereje fele sodor minket, a titok felé, melyet féltve őriz, annak imádata felé, akiből vétettünk, és akitől abszolút mértékben függ az életünk, az emberi közösség érzékeny lelke fele, melynek lényege bizonyos fokon mindig az az áldott tüzet körülülő összeölekezés a sötétség fenyegető éjszakájában. Olyan pillanatokban, amikor a lelkiünk meztelenül didereg, amikor gyermekeink tömegmészárlás áldozatai, két dolog fontos csupán, és a következő sorrendben: Először és legfőképpen saját túlélésünk, a borzalmon túltennünk magunkat. Ebben a fázisban semmi nem értékesebb, mint a család, a közösség, a gyülekezet szeretete, együttérzése és vigasztalása. A másodikat az emberek legtöbbször meg kell értenie és másként értékelnie, mint ahogyan azt nekünk az események felkínálják. Életválság idején lehet, hogy látszólag ugyanazokat a kérdéseket tesszük fel, mint általában, azonban kaleidoszkopikusan átrendeződve hangzanak azon abszolút meggyőződésnél fogva, mely szerint az egyszerű vigasztaló szavak tökéletesen értelmetlenek és haszontalanok; csak az igazság égető heve képes megvigasztalni, amikor a valóság lelepleződik. Akit ez a fájdalmas tudnivalóság egyszer megérintett, azt hiszem, azt már soha többé nem elégitik ki a vallás mindent elsimítani akaró és figyelmet elterelő vigasz-szavai. És az ilyen ember a mélyebb igazságokat fedezi fel.

VI.

Gondolataimban azt az ifjúsági csoportot idézem most fel, amelyet lelkészi működésem idején pásztorációs gondozásba vettem volt. Ez egy másik történet, amely arra készítet, hogy a Prédikátor-i epilógus nyájas sápadtsága ellen emeljem fel szavam. Mikor már több mint egy éve gondoztam ezeket az egyetemista korú és még idősebb fiatalokat, arra a meggyőződésre jutottam, hogy az ők közösségbe, egymáshoz tartozásuk kimondatlanul bár, de kétségbeesetten és lényegbevágóan fontos volt számunkra, s melyre az egyházközségi keret csupán ürügyül szolgált. Leleplező mélyén nem igazán azonosultak ezekkel az intézményi kérdésekkel. Ezek a fiatalok kétségbeesetten vágytak arra, hogy mély vallásos élményeiket és tapasztalataikat valahogy megérthessék, ugyanakkor féltek kételkedni, kérdezni, és úgy érezték, hogy a gyülekezet cserbenhagyta őket, hátat fordított nekik - miközben azonban keretet biztosított nekik, hogy válaszok után kutathassanak égető kérdéseik-

re. Élénken emlékszem egy estére, amikor az én otthonomban gyűltek össze. Egy alkalmas pillanatban egyszerű, de fájdalmas kérdéssel akartam tudtukra adni törődésem és szeretetemet irántuk: „Van-e köztetek olyan, akinek néha az a gondolata támad, hogy az egész vallás, mint olyan, csupán önámítás, és hogy valójában nem tudtok hinni abban, amit a közösség tőletek elvár, és talán jobban tennétek, ha egyszerűen hátat fordítanátok egyházközségeteknek?” – A kérdést követő csend érezhetően feszültségtől terhes volt, és nem utolsósorban a saját feszültségemtől, hogy ilyen súlyos kérdést megreszkiroztam. Aztán egy bátor fiatal törte meg a csendet, felderülő megkönnyebbülésének adva kifejezést, hogy tudniillik a kérdés hitelesen fejezte ki saját érzéseit és azt a meggyőződését, hogy kételyeinek saját egyházközsége helyt nem ad. De a mi közösségi tevékenységünk igenis egyházközségi munka volt, gondoltam hálásan. Drámai áttörés és lelki gyógyulás volt ez a pillanat, amikor egymás után szólaltak meg, és mondták el őszintén, amit szívük mélyén féltve őriztek. És a közösség ezen az estén újraötvöződött az őszinteség kitörő hevében. Egy új ifjú gyülekezetté kovácsolódtak ezek a fiatalok, akik ettől kezdve magabiztosabban hittek a Biblia és az egyházközség magába fogadó szellemében, jobban otthon érezték magukat a számukra néha fura vallási kifejezési módokban, nyíltabban vallották meg Isten iránti vágyódásukat, mert immár tudták, hogy nem kell azt eltorzítaniuk, hogy az őket szerető elődeik kényszerzubbonyába préseljék, nyomorítsák azt.

És itt jön a teológia jelentősége, a Prédikátor stílusában. Messze túl azon, hogy csupán új szavakat adjunk a fiatalok szájába, hogy hitüket, vallási élményüket leírják, a helyes úton járó teológia azt az igazságot képes megfogalmazni, hogy az élet végső soron Isten könyörülő-kegyelmező szeretetétől függ. Az azzal komolyan foglalkozó tanítványokat a teológia beavatja az emberi gondolkodás hagyományaiba, amelyekben a kimondhatatlan isteni misztériumot hiába próbálja a nyelvünk megragadni, a végeredmény minden szóépítmény összeomlása; bevezet a poézis és a fegyelmezett érvelés hagyományába, a gondos elhatárolás, megfogalmazás mesteri mozzanataiba és a vakítóan briliáns metaforák világába - tehát az isteni valóság soha véget nem érő csodáiba. Mint a Prédikátor annak idején, mi is beleadhatjuk szívünk, elménk, lelkünk minden cseppjét abba a néha gyönyörűsége és dühítő frusztráltság, de magával ragadó és elképesztő isteni csodákba. Ez önátadás végső célja pedig nem csupán egy felszínes, szimpla vigasztaló mélyebbre látás, hanem az élet egyik legmélyebb rejtélye – „ő bár elpusztít engem, én mégis szeretem őt.”

Amikor csak az igazság számít, akkor semmi másnak olyan leleplező és átalakító ereje nincs, mint a teológiának. Ezért szeretem a Prédikátort: mert komolyan veszi a teológiát, és Isten iránti mély szenvedélyes szeretetből táplálkozik. Az ő bátor őszinteségét ajánlom a figyelmetekbe.

MERRE VAN INNEN BETLEHEM?

Lk 2,16.20

Kedves Testvéreim! Az évezred utolsó adventjét egy héttel megrövidítette az Idő Ura, Isten is úgy akarta ebben az esztendőben, hogy ne váraoznunk túl soká, nehogy elunjunk, mint türelmetlen kisgyermek a várakozást – így egy héttel hamarabb köszönt ránk karácsony. Ma advent utolsó vasárnapja egyben karácsony szombatja és gyermekeink lázas kíváncsisággal várják az angyalt, mi felnőttek pedig sietünk minden dolgunkkal, hogy időben szólalhasson meg az angyaljárást hirdető ezüstcsengő.

Az évezred utolsó karácsonyát valami örült sietség előzte meg. A múlt héten, mint megbolydult hangyaboly, olyan volt a város. Az utcákon végtelen kocsisor kígyózott, a járdákon tarkán hullámozó tengernyi ember nehezítette a közlekedést. Az üzletekben és bevásárló központokban is hasonló kép fogadta a betévedt vevőt: rohanó emberek, fáradt, sokszor ideges elárusítók, eszeveszett sietség.

Egyik barátom jópofáskodva jegyezte meg: ezzel a nagy sietséggel túlfutunk Betlehemem is. Mosolyogtam szavain, de amikor anyalkodásom közepette a központi nagyáruházban egy jólöltözött fiatalember megállított, és kis színes reklámcédulát nyomott a kezembe, eszembe jutottak barátom szavai. Ilyen száguldásban nem lehet kiszállni Betlehemben, s mintha a kezembe nyomott reklámcédula is arra figyelmeztetett volna – állj meg rohanó ember, állj meg rohanó Kolozsvár! A színes, szép kivitelezésű papírdarabkán drága, színarany zsebóra díszelgett, fölötte felirat: itt az ideje, hogy beállítsa óráját! Időszerű figyelmeztetés így karácsony előtt – gondoltam – és ezenfelül jó reklámfogás valamelyik órakészítő cégnek megnövelni karácsonyi bevételét, de a kezemben szorongatott aranyóras cédulámnak hátlapján is írt valamit. Meglepetésemre egy címet és egy telefonszámot közöltek melyben felhívták jövődöbéli ügyfeleik figyelmét arra, hogy amennyiben kivándorolni kívánnak, úgy bizalommal tárcsázzák a megadott telefonszámot, mert készséggel állnak mindazok rendelkezésére, akik el akarják hagyni az országot.

Én bizony elmennék ebből az országból – el egyenest Karácsonyországba, oda, ahol ünnep az ünnep, oda, ahol sietős léptű ifjak és aggok a jászolbölcsőhöz igyekeznek, oda, ahová nem kell ügynökségek ajtaján kopogni, és azt hiszem, hogy nemcsak én, hanem sokan elkíváncozunk Karácsony-országba.

Bár meseszerűnek tűnik, de létezik Karácsony-ország – a földrajzi atlaszok készítői, a kartográfusok nem tesznek ugyan említést róla és egyetlen nagyobb